

KEUZE VAN PAPIERSOORT

De keuze van papier is merendeels een persoonlijke. Toch kunnen er wel enkele objectieve criteria gegeven worden. De keuze van een papiersoort hangt samen met de wijze waarop je het wilt gebruiken.

TEKST: PIETER KEUNE

TEKENPAPIER

Een ruw papier is geschikt voor stevige lijnen met houtskool, een glad en dicht papier is beter voor fijn potloodwerk en voor pen en inkt. Wie regelmatig correcties uitvoert door middel van raden, zal het meeste baat hebben bij een hard papier met oppervlakte-lijming (*tub sized*). Voor zachte tekenmiddelen zoals pastel, is een papier met een oppervlaktestructuur nodig. Een NOT-papier voldoet.¹ Er zijn speciale pastelpapieren in de handel, variërend van 'schuurpapier' tot bord met opgeplakte vezels.

Handgeschept papier van katoenvezels.

AQUARELPAPIER

Aquarelpapier moet de verf op een gelijkmatige en reproduceerbare wijze opnemen. Dit wordt bereikt met de lijming. Westers aquarelpapier is zwaar gelijmd om de absorptie van water zo veel mogelijk af te remmen. Een extra oppervlaktelijming van gelatine bevordert het gecontroleerd uitvloeien van de verf. Het nadeel van de gelatinelijming is de sterke vergeling ten opzichte van papieren die dit niet hebben. Vergeling van aquarelpapier is in het bijzonder ongewenst bij subtiele blauwtinten. Papieren met optische witmakers zijn in dit opzicht helemaal ongewenst omdat witmakers nooit lichtecht zijn.

DRUKPAPIER

Hoewel op de meeste papieren wel gedrukt kan worden, is het aan te bevelen voor elke druktechniek het meest geëigende

papier te kiezen. Etsen verlangt een papier dat zwak gelijmd is en met invochten soepel genoeg kan worden gemaakt om het reliëf van de drukplaat te kunnen volgen. Een litho verlangt een glad en sterk papier. Bij het drukken ontstaan namelijk hoge trekkrachten die 'plukken' van het papieroppervlak kunnen bewerken. Hoogdruk verlangt een papiersoort met een soepele en lange vezel om beschadiging aan de randen van de drukvorm te voorkomen. Daarom zijn handgeschepte papieren die gewoonlijk een lange vezel bevatten, zo geschikt. Zoals bijvoorbeeld de Japanse handgeschepte papieren van het type 'hōsho' die traditioneel voor de Japanse houtdrukken worden gebruikt. Een zeefdruk kan op elke papiersoort gemaakt worden. Maar kies bij watergedragen inkt geen al te dunne papieren in verband met het gaan bobbelen.

KOPIEER- EN PRINTPAPIER

Kopieermachines produceren veel warmte waarmee de toner op het papier wordt gefixeerd. Papieren verliezen daardoor veel van hun vocht en gaan kromtrekken. Het standaardpapier voor kopieermachines, chloorgebleekt en soms tamelijk zuur, is hierop berekend. Wil je een ander soort papier door de machine halen, dan zijn papieren met een vergelijkbaar gramsgewicht (75-90 g/m²) aan te bevelen. Het probleem met papieren die niet voor een kopieermachine zijn gemaakt, is dat ze fijne vezeldeeltjes kunnen loslaten die uiteindelijk de machine kunnen doen vastlopen. Vooral gerecycled papier, waarin veel korte vezeltjes zitten, is hierom berucht.

In de inkjet- en laserprinters kunnen vele papiersoorten gebruikt worden. In de inkjet kan de inkt op sterk absorberende papieren gaan bloeden en op papieren met HP-oppervlak zal vaak het resultaat tegenvallen. Er worden speciale kunstenaarspapieren ontwikkeld voor gebruik met inkjet. ●

NOOT

1. De oppervlaktestructuur van een papier wordt in de handel met de volgende termen aangegeven: Papier met een ruwe oppervlakte: NOT, rough, grana grosso of torchon. Papier met een fijne korrelstructuur: Cold Pressed of CP, grana fina of fin. Papier met een gladde structuur: Hot Pressed of HP, satino of satin.

Spelen met pastel en papiersoorten

Naarmate we ouder worden vergeten we te spelen. En juist dat spelen is zo belangrijk om onbevangen in het leven te staan. Alleen al het uitproberen van verschillende papiersoorten om op te tekenen is een ware ontdekkingstocht. Het onderwerp is niet zo van belang. Het gaat om het doen.

TEKST EN BEELD: LOES BOTMAN

Ik houd van het tekenen op wit papier. Er zijn echter vele kleuren papier te verkrijgen. Tekenen op papier dat niet bedoeld is voor pastelkrijt is zeker ook aan te raden. Maar om het eenvoudig te houden, heb ik mij beperkt tot het tekenen op papier dat speciaal voor pastelkrijt is ontwikkeld.

Canson Ingres 100 gr.

Dit papier heeft een lichte structuur, uitstekend voor lijnen en vlakken. En het heeft meer grip op het krijt dan gewoon tekenpapier. Canson Ingres is in verschillende kleuren te verkrijgen.

Canson Art Board Mi-Teintes 1230 gr.

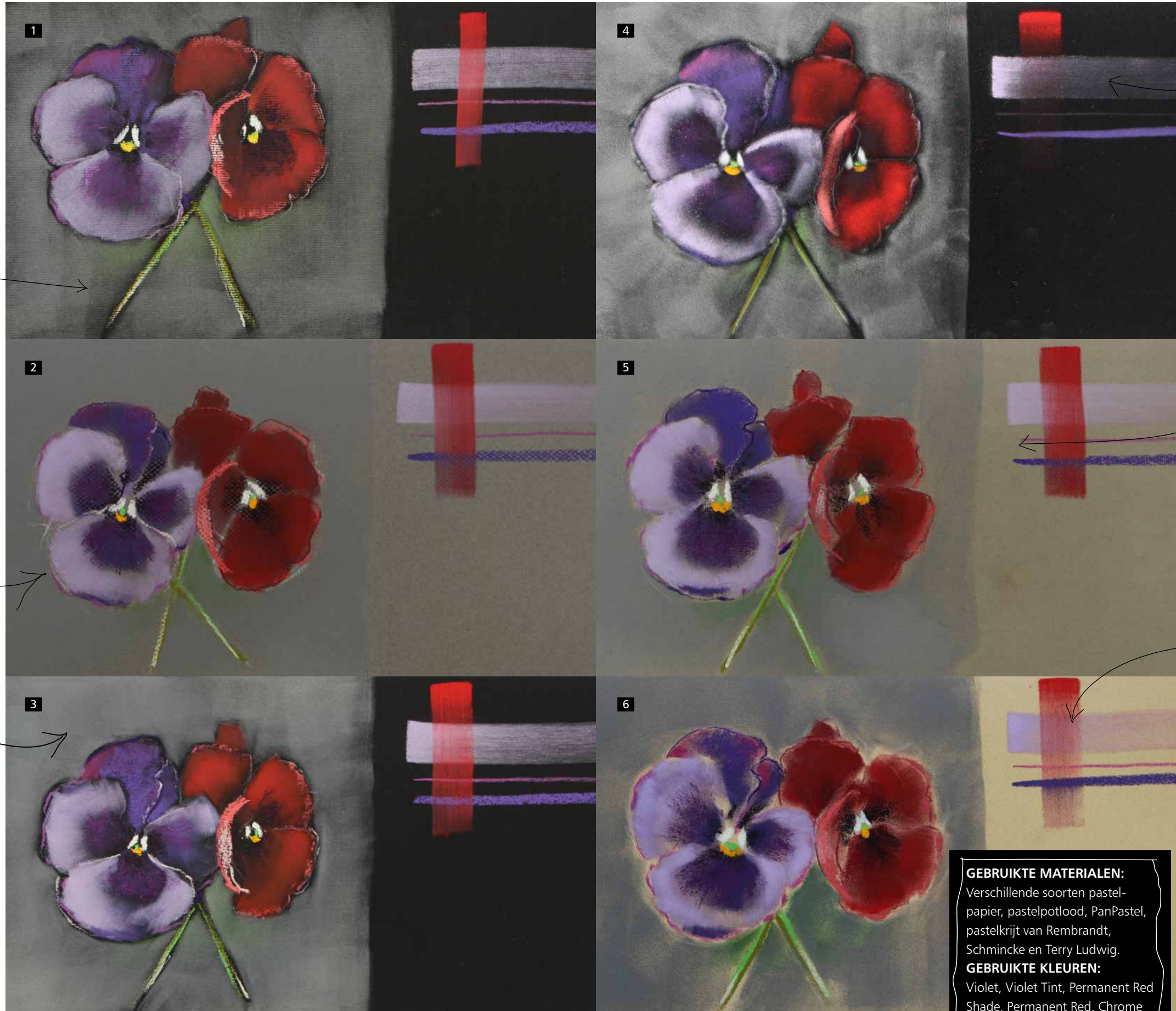
Dit is lekker stevig papier, zodat je er ook 'stevig' op kunt werken). Vooral als je buiten werkt, is het fijn als het papier een zekere mate van stijfheid heeft. Dit papier heeft een zogenaamde bijenraatstructuur. Het voordeel hiervan is dat de ondergrond erdoorheen kan schemeren. Met zacht krijt heeft het snel een verzadigingspunt bereikt, voor PanPastel is het fijn papier om op te werken. Canson Art Board Mi-Teintes is in vier kleuren grijs te koop.

Colorfix

In vergelijking met Canson Mi Teintes Touch is Colorfix iets ruwer. Het is een zware kwaliteit papier. Wanneer je voor het eerst op dit 'schuurpapier' werkt, dan is het even wennen. Maar het neemt uitstekend alle soorten krijt en PanPastel in zich op. Je kunt lang doorwerken. Dit papier is heel gevoelig voor de druk die je erop zet. Fijne tekenlijntjes of zware pastelvlakken – ze worden door dit papier met evenveel vreugde ontvangen. Colorfix is in verschillende kleuren te koop.

Hahnemühle Velourspapier

Is het stof of is het papier? Het zit er tussenin! Op zuurvrij, dik papier (260 gr/m²) is een laagje velours aangebracht. Dit geeft een bijzonder effect en houdt tevens de pigmentdeeltjes vast. Het effect ervan is prachtig, maar het is wel

even wennen. Het is namelijk lastig om met een hard krijtje scherpe lijnen aan te brengen. In het begin voelt het alsof je schaatst op zand. Het velours grijpt alle pigment en het lijkt alsof het met grote gulzigheid naar binnen zuigt. Maar je kunt wel eindeloos lang doorwerken en het blijft een prachtige matte uitstraling behouden.

Hahnemühle Ingres

Dit is vergé papier met vier schepranden en watermerk. Heerlijk papier! Het neemt goed de kleuren op. Tijdens het tekenen voelt het enigszins stroef aan. Het heeft een lekkere bijt, en pakt ook heerlijk de fijne lijntjes van de wat hardere krijtjes. Pas wel op met fixeren bij dit papier. Dit papier moet je met eerbied omringen, maar dan helpt het jou bij een optimaal resultaat. Hahnemühle Ingres is werkelijk in schitterende kleuren verkrijgbaar.

Sansfix

Dit is een papier vergelijkbaar met Mi-Teintes touch en Colorfix. Het voelt echter 'ronder'. Het bevindt zich prachtig in het midden tussen de andere 'zand'-papiersorten en het velourspapier. De kwaliteit van het papier is lekker zwaar. De kleuren blijven goed zichtbaar, ze vernietigen elkaar niet. Sansfix is in verschillende kleuren verkrijgbaar.

Er bestaan uiteraard nog veel meer soorten papier. Gun het uzelf om ermee te spelen! Op het moment dat u op andere kleuren papier of andere papiersorten gaat werken dan waarop u gewend bent te werken, zal uw horizon zich direct verbreden. Er wacht u een wereld van ongekende mogelijkheden.

GEBRUIKTE MATERIALEN:

Verschillende soorten pastelpapier, pastelpotlood, PanPastel, pastelkrijt van Rembrandt, Schmincke en Terry Ludwig.

GEBRUIKTE KLEUREN:

Violet, Violet Tint, Permanent Red Shade, Permanent Red, Chrome Oxide Green, Neutral Grey (alle PanPastel).

VOOR MEER INFORMATIE: WWW.LOESBOTMAN.NL

WERK VAN LOES BOTMAN IS VAN 3 T/M 27 SEPTEMBER 2015 TE ZIEN IN KUNSTZAAL VAN HEIJNINGEN. WWW.KUNSTZAALHEIJNINGEN.NL